

stellen van vragen over de tekst de belangrijkste elementen kunnen achterhalen. M.a.w. de antwoorden op hun eigen vragen zouden de tekst-thema's moeten aangeven. Ik denk echter dat het voor leerlingen nog moeilijker is om relevante vragen te stellen bij een tekst dan wel om de belangrijkste onderwerpen erin aan te duiden. Een goede denkvraag stellen veronderstelt immers dat de leerlingen de tekst volledig begrijpen, en dus dat zij de hoofdzaken van de tekst al hebben achterhaald. Enigszins een omweg dus en een vaardigheid die waarschijnlijk beter in verband kan gebracht worden met voorspellend lezen. Ga terug naar AF. U ontvangt geen tweeduizend frank.

Niettemin toch een meer dan waardevolle bijdrage op een terrein waar de meeste handboeken sterk te kort schieten. Belangrijk is ook dat hier een prima uitgewerkte methode van studerend lezen wordt gepresenteerd die aangepast is aan jongere leerlingen. Gebruik wie het gebruiken kan.

Luuk Van Waes, Huybrechtsstraat 28, 2200 BORGERHOUD

DCN-cahier 16 : Schrijven

Schrijven : theorie en praktijk van het schrijfvaardigheidsonderwijs. Een bundel artikelen over schrijfonderwijs, samengesteld en geredigeerd voor de Didactiek Commissie Nederlands door G. Rijlaarsdam en H. Hulshof. Malmberg, Den Bosch, 1984.

'Leren schrijven.' Het is misschien wel de vaardigheid waar we het moeilijkst vat op kunnen krijgen. In het verhaaltje van 'je hebt het of je hebt het niet', berusten de meeste leraren gelukkig niet meer. De alternatieven zijn echter niet zo makkelijk te verzinnen. Vaak beperkt het 'schrijfonderwijs' (?) zich dan ook tot het verzinnen van een titel, wat later gevolgd door een veldslag met de 'rode balpen'. Tegen beter weten in, misschien wel ...

Maar, leer je nu schrijven door adviezen van professionals ? Leer je schrijven door het veel te doen ? Door de zorgvuldige beschouwing van goede teksten ? Of, wordt schrijven geleerd door een nauwkeurig uitgestippelde opeenvolging van deelvaardigheidsoefeningen ?

Het nieuwe DCN-cahier over 'Schrijven' probeert op dit vlak wat duidelijkheid te brengen. Niet door voor één methode te kiezen, maar door een tiental opvattingen over 'goed' schrijfonderwijs met elkaar te confronteren. Een erg bonte staalkaart dus waarin de moderne ontwikkelingen in het schrijfonderwijs worden toegelicht. Als doelgroepen koos de redactie volwassenen, studenten en middelbare scholieren.

Doorheen de hele bundel loopt een rode draad. Dit is het coördinaten-systeem dat geschetst wordt in het begeleidende kaderartikel. Dit systeem bevat drie centrale begrippen : schooltheorie (of wat is de

taak van de opleiding ?), open en gesloten leerplannen (ligt het curriculum op voorhand vast of niet ?) en leerpsychologie (door welke inzichten uit de leerpsychologie is de methode geïnspireerd ?). Omdat alle auteurs naar deze beschrijvingsdimensies verwijzen en het op hun manier vorm geven, krijgt de bundel een zekere eenheid. Vergelijken en afwegen wordt hierdoor makkelijker, al moeten we zeggen dat niet alle auteurs even eenduidig het systeem hanteren.

Even stilstaan bij een aantal bijdragen.

In een eerste bijdrage vertellen Jaspers en Andeweg hoe zij hun studenten aan de universiteit begeleiden op de weg van opstel-schrijvers naar scriptie-schrijvers. Vooral interessant hierbij is de 'hard-op-schrijf'-methode die ze hanteren in hun cursus. Om meer vat te krijgen op het schrijfproces zelf, laten ze de studenten tijdens het schrijven hardop denken. Een medestudent rapporteert dan daarna zijn observatie. Meer gerichte begeleiding bij het herschrijven van teksten wordt hierdoor makkelijker.

De bijdrage van R. Geel blijft nogal algemeen. Zo benadrukt hij bijvoorbeeld nog eens het belang van de schrijfervaring van de docent zelf. Het praktisch uitgewerkte voorbeeld dat z'n artikel afrondt is wel aardig. Daarin toont hij aan hoe je leerlingen kan aanzetten om hun geschriften concreter en meer publieksgericht te maken.

Een schoolvoorbeeld van de 'proceduristische methode' is ongetwijfeld het boek 'Leren communiceren'. M. Steehouder gaat wat dieper in op de achtergronden van hun aanpak en licht toe hoe de vaste structuren het schrijfonderwijs kunnen ondersteunen en richting geven.

Verder is er een bijdrage over 'Gericht schrijven' en P. Dekkers legt (nog eens) uit hoe je een kaartenbak kan hanteren. P. Burghouts en J. Schilleman gaan in op het belang van de 'gevoelens' (het affect, noemen zij het) bij het schrijven. Contradictorisch genoeg nogal een houderig stuk.

Zeker de moeite waard zijn de drie laatste bijdragen. Hierin leggen drie Noordnederlandse schoolboekenauteurs uit hoe zij hun cursus 'schrijven' in hun handboek hebben verwerkt (resp. Taalwerk, Tandem en Taal met effect). Ook hier wordt elke bijdrage gekoncretiseerd met een praktisch voorbeeld. De inzichten die zij presenteren kunnen in elk geval inspirerend werken voor al degenen die proberen een schrijfcurriculum uit te werken en iets verder willen gaan dan 'Schrijf eens over ...' en 'Jullie zullen het nooit leren.'

Tot slot nog een relativerend citaat van S. ten Brinke : 'Een schoolboek moet een beperkte omvang hebben. De 'offertes' moeten daardoor zeer beperkt in aantal blijven, en er moeten uniforme i.p.v. op-maat-van-iedere-leerling-gesneden begeleidingsteksten worden aangeboden. Dit kan bij sommige terecht de vraag oproepen waarom ik dan het schrijven van een normaal-functioneel schoolboek heb ondernomen. Mijn antwoord daarop is dat de meeste leraren nog steeds met een schoolboek werken, en ik dus, als ik werkelijk wil bijdragen aan nf-onderwijs, verplicht ben compromissen te sluiten.'

Luuk Van Waes, Huybrechtstraat, 28, 2200 Borgerhout